

Mezinárodní vazby a volební manipulace v soutěživých autoritářstvích¹

Jaroslav Bílek²

Filozofická fakulta, Katedra politologie, Univerzita Hradec Králové, ČR

International Linkage and Electoral Manipulation in Competitive Authoritarian Regimes. Scholars have highlighted the role of an international linkage in subversion and stability of contemporary competitive authoritarian regimes. But how does an international linkage affect autocrats during elections? Researchers have suggested that linkage to the West raises the cost of government abuse in competitive authoritarian regimes because it increases the probability of Western governments taking action in response to reported abuse. Conversely, linkage to the authoritarian regimes decreases the cost of repression and manipulation in competitive authoritarian regimes because autocratic sponsors like Russia or China could support its allies internationally. I test the aforementioned assumptions on time series, cross-national dataset with observations of 143 elections in competitive authoritarian regimes between 1990 and 2010. I did not find support for the first part of this argument. Extensive international relations to the West does not affect repression and manipulation. On the contrary, linkage to the authoritarian regimes increases the level of repression and manipulation in competitive authoritarian regimes.

Sociológia 2021, Vol. 53 (No. 1: 5-25)

<https://doi.org/10.31577/sociologia.2021.53.1.1>

Key words: *Electoral manipulation; democratization; international linkage; hybrid regimes; competitive authoritarianism*

Úvod

Každý diktátor, který se rozhodne uspořádat volby, musí počítat s tím, že jde ve své podstatě o poměrně riskantní podnik. Neuvážené uspořádání opravdu svobodných a soutěživých voleb totiž může skončit porážkou držitele moci. Svě o tom ví kupříkladu Daniel Ortega, který, nedbaje dobré rady svého přítele Fidela Castra, v roce 1990 takové volby uspořádal a prohrál (Oppenheimer 1992: 207). Oproti řadě méně šťastných soupeřů se však dokázal k moci vrátit a ze svého „selhání“ i poučit, protože při prezidentských volbách v roce 2016 již neponechal nic náhodě a vážnější konkurenci z volebního klání raději rovnou vyloučil (Krumholtz 2016). Ve světě po začátku třetí vlny demokratické (Huntington 1991) není podobné jednání nijak neobvyklé. Velmi specifická mezinárodní konstelace, která se vyznačuje především důrazem mezinárodního společenství na konání alespoň zdánlivě soutěživých voleb,

¹ Tato studie byla zpracována v rámci grantového projektu GAČR *Vztah mezi volební soutěživostí a vládními represivními strategiemi v hybridních režimech Latinské Ameriky* (GAČR 18-21292S).

² Korespondence: Mgr. Jaroslav Bílek, Ph.D., Katedra politologie, Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, nám. Svobody 331, 500 03 Hradec Králové, Česká republika. E-mail: bilek.jarda@seznam.cz

totiž vedla k tomu, že vznik a udržení explicitně autoritářských režimů³ je výrazně komplikovanější. Namísto explicitně autoritářských režimů se tak stále častěji setkáváme s politickými režimy, ve kterých sice formálně existují demokratické instituce, ale držitelé moci se ve snaze o její udržení neváhají uchýlovat k celé řadě nedemokratických praktik (Castañeda 1996; Diamond 2002; Levitsky – Way 2010), za které by se nemuseli stydět ani diktátoři v předchozích dekádách.

Častý výskyt těchto zvláštních režimů, které jsou většinou⁴ označovány jako soutěživá (Levitsky – Way 2010) anebo volební (Schedler 2013) autoritářství, vedl k prudkému rozvoji empirického výzkumu⁵. Výsledkem tohoto výzkumného snažení je, že dnes víme, kdy držitelé moci volby manipulují (Magaloni 2006; Birch 2011; Simpser 2013; Bhasin – Gandhi 2013) i jaké strategie k tomu používají (Schedler 2002). Výrazným způsobem pak pokročilo i naše porozumění dopadům, které má represe a manipulace na podobu stranického systému (Donno – Roussias 2012), důvěru v politické instituce (Lehoucq 2003: 249) nebo podobu povolebních protestů (Harvey – Mukherjee 2018). Výzkumníkům se navíc podařilo odpovědět na otázku, za jakých okolností dokáže opozice v soutěživých autoritářstvích ve volbách i přes zmíněnou represu a manipulaci zvítězit (Howard – Roessler 2006) a jaké strategie její šance zvyšují (Bunce – Wolchick 2011).

V jednom směru je však dosavadní stav poznání neuspokojivý. Ačkoliv se většina autorů shoduje v tom, že specifickým znakem soutěživých autoritářství je tendence držitelů moci zasahovat do politické soutěže (Mainwaring et al. 2001; Magaloni 2006; Birch 2011; Simpser 2013; Levitsky – Way 2010; Schedler 2013), málo se ví o tom, co ovlivňuje úroveň těchto zásahů⁶. Předchozí studie, které se snažily úroveň volební manipulace vysvětlit, se totiž orientovaly téměř výhradně⁷ na vnitrostátní faktory (Birch 2011; Schedler 2013; Seeberg 2014; Hauser 2017). Tento stav je poněkud zarážející, protože

³ Za autoritářství v tradičním slova smyslu považuje předložený text režim, který ve své době již legendární práci konceptualizoval Juan Linz (1970). Soudobá komparativní politologie pak v souvislosti s takovým typem autoritářského režimu používá adjektiva uzavřený nebo nesoutěživý.

⁴ Pro politické režimy, které kombinují prvky demokracie a autoritářství, se v soudobé politologii často používá souhrnné označení hybridní nebo smíšené. V rámci tohoto paradigmatu pak v uplynulých dvou desetiletích vznikla celá řada konceptů a režimních typologií. S výjimkou zmíněného soutěživého a volebního autoritářství se však většina těchto konceptů neuchytila a nejsou masově používány (více k pozadí a závěrům této diskuze například Bílek 2015).

⁵ Vedle prudkého rozvoje výzkumu politických režimů kombinujících prvky demokracie a autoritářství došlo i ke vzniku řady kritických reakcí a polemik vůči tomuto přístupu. Ty většinou polemizovaly s nutností vzniku nové režimní kategorie, nebo ji přímo zpochybňovaly, a upozorňovaly na konceptuální a metodologické nedostatky této debaty. V tomto směru je dobré zmínit například práce Balika a Holzera (2006) nebo Morgenbessera (2014).

⁶ Tato studie voleb považuje za manipulaci soubor manipulativních a represivních strategií (Schedler 2002), které používají držitelé moci v soutěživých autoritářstvích ve snaze odvrátit případnou volební porážku.

⁷ Za jistou výjimku je možné považovat práce, které analyzovaly vliv mezinárodních volebních pozorovatelských misí (Hyde 2007; Beaulier – Hyde 2009; Donno – Simpser 2012; Ichino – Schundeln 2012; Cheeseman – Klaas 2018). Tyto studie se však soustředily na mezinárodní faktory, které jsou ze své povahy krátkodobé, kdežto mezinárodní vazby působí podle odborné literatury v delším časovém horizontu.

existující odborná literatura předpokládá, že klíčovou roli by měly hrát také faktory mezinárodní⁸, přesněji míra vazeb (linkage) na „Západ“ anebo na vlivné autoritářské režimy (Levitsky – Way 2010; Donno 2013; Tansey 2016; Cheeseman – Klaas 2018). Nastíněná situace pak má poměrně paradoxní konsekvence. Na jedné straně totiž předpokládáme, že držitelé moci musí při rozvažování ohledně formy a intenzity volební manipulace brát ohled na případné mezinárodní důsledky, na straně druhé je ale naše schopnost vysvětlit, jak mezinárodní faktory promlouvají do jejich rozhodování, velmi limitovaná.

Cílem předloženého textu je zaplnit tuto mezeru a odpovědět na otázku, jak mezinárodní faktory ovlivňují intenzitu volební manipulace v soutěživých autoritářstvích. Za tímto účelem je analyzováno 143 případů voleb v soutěživých autoritářstvích mezi lety 1990 – 2010. Text tak kombinuje původní dataset z knihy Levitského a Wayne (2010) a nová data o volební manipulaci, která pocházejí z databáze *Varieties of Democracy* (Coppedge et al. 2019). Výsledky provedené statistické analýzy jsou poměrně překvapivé. Optimistické předpoklady řady výzkumníků v oblasti komparativní demokratizace o tom, že by vysoká míra vazeb na „Západ“ měla snižovat četnost volební manipulace, se vůbec nepotvrdily. Vysoká míra vazeb na „Západ“ nesnižuje úroveň žádné z běžných forem volební manipulace. Naproti tomu je možné v analyzovaných datech identifikovat silný vztah mezi mírou volební manipulace a vazbami na soudobé autoritářské režimy. Výsledky provedené analýzy tak předkládají poměrně pesimistické hodnocení prvních dvou dekad po konci studené války, protože dokládají, že ani v té době nebyly státy, jejichž zahraničně politickým záměrem bylo rozšiřování počtu demokracií ve světě, tak silné, jak teoretická literatura předpokládala.

Struktura textu je následující. První část textu krátce sumarizuje dosavadní diskuzi o represí a manipulaci a předkládá dvojici hypotéz, které budou v textu ověřovány. Druhá část textu představuje operacionalizaci klíčových konceptů, použitá data a metodu analýzy. Následně jsou představeny výsledky analýzy a text je ukončen diskuzí a shrnutím nejvýznamnějších zjištění.

Příčiny represe a manipulace v soutěživých autoritářstvích

Odborná literatura o represí v politických režimech vychází historicky z předpokladu, že úroveň a typ tohoto jednání se odvíjí od druhu politického režimu. Demokratické režimy pak z tohoto srovnání vycházejí lépe než režimy nedemokratické, protože vůči svým občanům uplatňují represí méně často (Gupta et al. 1993). Tento předpoklad však platí pouze pro demokracie

⁸ Zatím jedinou studií věnovanou volební manipulaci a dlouhodobým mezinárodním faktorům je práce Bilka (2020). Tato studie se však věnuje jen vazbám na „Západ“, a navíc pouze zkoumá, zda tyto vazby motivují držitele moci volit viditelnější formy represe a manipulace méně často.

konsolidované (Davenport 2007: 11). Nezbytnou podmínkou zabraňující porušování lidských práv je totiž existence funkčního právního řádu, jenž omezuje vládu. Existence soutěživých voleb pak, poněkud překvapivě, úroveň represe a manipulace neovlivňuje (Bueno de Mesquita et al. 2005). Tento poznatek je právě ve světě po třetí vlně demokratizace nesmírně důležitý pro již zmíněnou širokou množinu politických režimů, které se prostřednictvím voleb snaží získat legitimitu a maskovat svou autoritářskou povahu.

Protože se soutěživá autoritářství nacházejí v šedé zóně (Carothers 2002) mezi demokracií a autoritářstvím, měla by být více represivní než liberální demokracie a méně represivní než režimy autoritářské (Wintrobe 2018). Tento předpoklad však platí pouze v případě represe a manipulace, která se nevztahuje bezprostředně k volbám. Soudobé studie totiž ukazují, že volební podvody a manipulace jsou v soutěživých autoritářstvích naopak častější než v jiných typech politických režimů (Birch 2011: 70; Simpser 2013: 144). Tento fakt je možné vysvětlit odkazem na specifické charakteristiky těchto režimů. Jde totiž o soutěživé režimy s nespravedlivou volební soutěží, ve kterých je sice opozice znevýhodněna, ale stále může alespoň teoreticky vyhrát. Držitelé moci tak mohou daleko více ztratit než v případě uzavřených režimů, ve kterých je volební soutěž pouhou iluzí.

Volba vhodné represivní nebo manipulativní strategie tak často není pro držitele moci v soutěživých autoritářstvích vůbec jednoduchá. Držitelé moci v těchto režimech sice mohou pracovat s celou paletou manipulativních technik (Schedler 2002), avšak v praxi jsou nuceni si z něj vybrat pouze tu nejefektivnější strategii, protože si chtějí co nejdéle zachovat zdání demokratické legitimacy pro domácí i mezinárodní publikum (Tanneberg et al. 2013: 119). Ve srovnání s lídry v totalitních režimech navíc mohou dosáhnout pouze omezené moci a omezené úrovně represe (Wintrobe 2018: 232), což činí jejich pozici daleko více nejistou.

V literatuře o autoritářských režimech se uvádí, že druh represe je ovlivňován úrovní institucionální kooptace (Frantz – Kendall-Taylor 2014). Tato teorie je však v případě soutěživých autoritářství nepoužitelná. Pojem „vrchol institucionální kooptace“ je totiž myšlen stav, kdy jsou v parlamentu zastoupeni poslanci z více politických stran. Taková situace je však společná většině soutěživých autoritářství už z jejich podstaty, protože jde o režimy, které se od tradičních autokracií liší tím, že politická soutěž je zde reálná, avšak neférová. Podle předchozích studií tak ve volebních autoritářstvích hraje roli spíše rozložení sil v parlamentu, tedy, zda vláda disponuje legislativní nebo ústavní většinou (Schedler 2013: 166-167; Martí i Puig 2016: 248). Druhý směr v literatuře pak za rozhodující považuje úroveň kapacity státu (Seeberg 2014; van Ham – Seim 2017). V obou případech však jde o faktory vnitrostátní.

Vliv na úroveň represe a manipulace by však měly mít i faktory mezinárodní. Teoretické východisko pro tento předpoklad najdeme ve vlivné teorii režimních změn Levitskeho a Waye (2010). Tito autoři se ve zmíněné práci snažili vysvětlit rozdílné režimní trajektorie soutěživých autoritářství po konci studené války. Osud této kategorie politických režimů je podle nich ovlivněn kombinací tří proměnných: mírou vazeb daného státu na „Západ“ (*linkage with Western powers*), vlivem „Západu“ (*Western power leverage*) a organizační schopností držitele úřadu (*incumbent organizational power*). Míra vazeb na „Západ“ je ze zmíněné trojice proměnných jasně nejdůležitější, protože představuje nezbytnou podmínku demokratizace. Levitsky a Way totiž ve své knize nepředkládají jediný případ, kdy by došlo k demokratizaci bez vysoké úrovně této proměnné. Ostatní dvě proměnné pak vstupují do hry jen v případech, kdy je míra vazeb na „Západ“ nízká a rozhodují pouze o tom, jak stabilní forma autoritářské vlády se v dané zemi etabluje (Levitsky – Way 2010; Slater 2011).

Levitsky and Way „chápu míru vazeb na „Západ“ jako hustotu vazeb (ekonomických, politických, diplomatických, sociálních a organizačních) a přeshraničních toků (kapitálu, zboží a služeb, lidí a informací) mezi danou zemí a USA, EU a mezinárodními organizacemi, ve kterých státy „Západu“ dominují (Levitsky – Way 2010: 43). Intenzivní vazby na „Západ“ pak přispívají k demokratizaci čtyřmi způsoby. Pomáhají vyrovnat nerovné herní pole mezi vládou a opozicí, zvyšují pravděpodobnost potenciálního rozkolu vně vládnoucí strany, zlepšují image demokratické opozice u domácího publika a, což je pro tento text nejpodstatnější, chrání opozici před represí ze strany režimu (Levitsky – Way 2010: 47-48).

Vazby na „Západ“ totiž podle zmíněné teorie zvyšují nákladnost represe a manipulace v mezinárodním kontextu, protože zvyšují pravděpodobnost, že státy „Západu“ budou na toto jednání reagovat. Vysvětlení tohoto stavu je poměrně jednoduché. Stát, který má intenzivní mezinárodní vazby na „Západ“, je častěji předmětem zájmu médií v těchto zemích. I relativně malé projevy represe a manipulace tak mohou upoutat mezinárodní pozornost. Pokud se tak stane, je pravděpodobnější, že budou média, mezinárodní nevládní organizace a občanská společnost více tlačit na vlády „západních“ zemí, aby nějak zasáhly. Modelovým příkladem je rozdíl v přístupu „Západu“ k soutěživému autoritářství na Slovensku a v některých afrických zemích ve druhé polovině devadesátých let. Režim Vladimíra Mečiara rozhodně nebyl tak represivní jako kupříkladu režim v Zimbabwe nebo Mosambiku, ale díky síle vazeb na „Západ“ byl výrazně častěji terčem kritiky a pozornosti ze strany prodemokratických aktérů (Malova – Rybar 2003; Levitsky – Way 2010: 45). V logice tohoto argumentu by tak pro držitele moci v soutěživém autoritářství, které má vysokou úroveň vazeb na „Západ“, mělo být užití represe a manipulace

riskantní, protože může vyústit v uvalení sankcí, omezení zahraniční rozvojové pomoci, nebo dokonce v přímou mezinárodní intervenci.

H1: *Držitelé moci v soutěživých autoritářstvích s vysokou mírou vazeb na „Západ“ budou sahat k represí a manipulaci méně často.*

Levitsky a Way pak v téže práci poukazují i na to, že ne všem silným aktérům v mezinárodním systému jde vždy o šíření anebo udržení demokracie. Konkrétně narážejí na to, že i po konci studené války existují státy, které často šíření demokracie brání. V tomto směru zmiňují především Rusko anebo Čínu, ale upozorňují na to, že podobné jednání bylo v omezené míře možné vypořádat i u států „Západu“ v situacích, kdy bylo šíření demokracie proti jejich geopolitickým zájmům. Za modelový příklad můžeme označit postup Francie vůči některým svým bývalým koloniím v Africe (Levitsky – Way 2010: 50). Tento rozměr mezinárodních vazeb však Levitsky a Way dále podrobněji nerozebírají, což je možné považovat za jednu ze slabín jejich práce (Schmotz – Tansey 2017: 18). Problematika mezinárodních vazeb na autoritářské mocnosti (Tansey 2016) se tak do popředí soudobého politologického výzkumu dostává až v posledních letech, a to především v souvislosti s diskuzí o (ne)probíhající globální vlně autokratizace (například Whitehead 2014; Brownlee 2017; Yakouchyk 2018). Závěry existujících studií pak zřetelně dokládají, že mezinárodní vazby na autoritářské mocnosti fungují na podobném principu jako již představené vazby na demokratizační aktéry. Jestliže vazby na státy „Západu“ pomáhají soutěživá autoritářství demokratizovat, vazby na autoritářské mocnosti naopak zvyšují jejich stabilitu.

Klíčem k pochopení tohoto vztahu je opět nákladnost represe a manipulace. Již bylo řečeno, že pro držitele moci v soutěživých autoritářstvích je důležité uchovat si co nejdéle zdání co největší legitimacy před domácím a zahraničním publikem. Vysoká úroveň vazeb na „Západ“ činí užití volební manipulace nákladnějším. Těsné vazby na autoritářské režimy naopak mohou nákladnost volební manipulace snížit. První cestou jsou takzvané shovívavé volební pozorovatelské mise (Tansey 2016: 96-97). Mezinárodní volební pozorovatelské mise se staly poměrně běžnou součástí většiny voleb v posledních desetiletích. Jejich existence souvisí s již zmíněným důrazem mezinárodního společenství na konání soutěživých voleb. I když má soudobý volební monitoring řadu nedostatků (blíže například Munck 2009), stále zvětšuje šanci, že bude volební manipulace odhalena. Pro držitele moci je však většinou politicky nevýhodné všechny formy volebního monitoringu zakázat. Vhodným řešením tedy je pozvat si takové pozorovatele, kteří budou k porušování demokratických principů více neteční. Věhlasná je v tomto směru například volební pozorovatelská mise Africké unie, která často přehlíží zjevné nedostatky a je tak k držitelům moci v nedemokratických režimech mnohem shovívavější než

volební pozorovatelská mise Carterova centra nebo Evropské unie (Cheeseman – Klaas 2018).

Vazby na autoritářské režimy však mohou vládě v soutěživém autoritářství pomoci i v situaci, kdy je její volební podvod odhalen, protože znesnadňují následné potrestání. Typický příklad takové situace jsme mohli vidět po běloruských prezidentských volbách v roce 2006. Zmíněné volby doprovázela zjevná volební manipulace ze strany úřadujícího prezidenta a jeho spojenců, což vedlo Evropskou unii ke zpřísnění sankcí vůči této zemi. Výsledný efekt však byl nedostatečný, protože se Bělorusko mohlo opřít o velmi silnou podporu Ruska. Podpora autoritářské velmoci se však nemusí omezovat pouze na podporu ex post. Autoritářská velmoc totiž může svou podporu vyjádřit už před konáním voleb prostřednictvím dodání expertů⁹ a finančních prostředků nutných k vychýlení herního pole ve prospěch držitelů moci. Před volbami na Ukrajině v roce 2004 pomohlo Rusko vládě Viktora Janukoviče nejen finančně, ale i dodáním svých expertů na volební manipulaci (Tansey 2016: 97-100). Saudská Arábie zase prostřednictvím finanční a vojenské pomoci pomohla stabilizovat situaci v Bahrajnu během Arabského jara (Tansey et al. 2016: 22-25).

H2: Držitelé moci v soutěživých autoritářstvích s vysokou mírou vazeb na autoritářské mocnosti budou sahat k represí a manipulaci častěji.

Data a metody

Za soutěživá autoritářství jsou v tomto textu považovány všechny režimy, které Levitsky a Way zmiňují ve své knize (2010). Časový rozsah studie je tak omezen na roky 1990 – 2010. K tomuto omezení jsou dva důvody. Tím prvním je, že snahou textu je ověřit teoretické předpoklady Levitského a Wayne na případech, které za soutěživá autoritářství označují sami autoři. To je dané především tím, že podle Levitského a Wayne je platnost jejich teoretických předpokladů omezena na dobu, které se věnují ve své knize (Levitsky – Way 2010: 34). Rozšíření časového záběru studie by tak po mém soudu nebylo příliš spravedlivé vůči autorům¹⁰. Ve vztahu k testovaným předpokladům však bude nepochybně horší, pokud se nepotvrdí ani na těchto případech. Druhým důvodem je, že pro tyto případy nabízí stejní autoři i data o úrovni vazeb na

⁹ Zmíněná forma spolupráce nedemokratických režimů není pochopitelně ničím novým. Podobným způsobem spolupracovaly vojenské diktatury v Latinské Americe (Olar 2019). Policejní elity sandinistického režimu byly zase školeny experty ze zemí Varšavské smlouvy (Bruneau 2014).

¹⁰ Zde je vhodné zmínit dvě věci. Prvně, soudobá diskuze o soutěživých autoritářstvích ukazuje, že je velmi těžké rozhodnout, které země za soutěživá autoritářství lze označit a které nikoliv (Bardall 2016; Sanchez-Sibony 2017; Cameron 2018). Dále se ukazuje, že právě výsledky srovnávacích studií o soutěživých autoritářstvích často trpí tím, že autoři používají odlišná klasifikační kritéria a jejich výběry případů tak jsou i v případě studií s velkým množstvím případů poměrně odlišné (Handlin 2017).

„Západ“. Snahou této studie tak je v co možná nejvyšší míře replikovat původní data Levitského a Waye. Soutěživá autoritářství pochopitelně nejsou jediným druhem hybridního režimu. Jde však o režimní kategorii, která je v současném světě velmi rozšířená¹¹ a pro kterou by zmíněné teoretické předpoklady měly platit nejvíce (Levitsky – Way 2010: 13-16).

Závisle proměnnými jsou v této studii jednotlivé represivní a manipulativní strategie. Data pro jejich vyjádření pochází z databáze *Varieties of Democracy* (Coppedge et al. 2019). Jedná se o databázi, která v současnosti obsahuje více než 450 různých proměnných pro většinu států světa od roku 1789 do současnosti. Co do své bohatosti tak představují *Varieties of Democracy* (dále jen *V-dem*) rozhodně nejbohatší existující rezervoár dat pro výzkumníky z oblasti komparativní demokratizace, na jehož aktualizaci se každoročně podílí více než 3 000 expertů (Coppedge et al. 2019). Po vzoru Schedlera (2013) pracuje text se čtveřicí represivních¹² a manipulativních strategií: vyloučením (exclusion), násilnou represí (repression), volebním podvodem (fraud) a cenzurou (censorship). Výhodou databáze V-Dem je, že hodnota všech proměnných je udávána na škále od 0 do 4 včetně desetinných míst¹³. To znamená velké zlepšení v kvalitě dat, protože starší výzkumy¹⁴ musely často pracovat pouze s dichotomickými proměnnými¹⁵. Přehled použitých proměnných je v první tabulce.

Tabulka č. 1: **Přehled závisle proměnných**

Závisle proměnná	Operacionalizace
Násilí	<i>Physical violence index</i>
Zastrašování	<i>Election government intimidation</i>
Volební podvod	<i>EMB autonomy</i>
Zákaz	<i>Party ban</i>
Překážky	<i>Barriers to parties</i>
Cenzura	<i>Government censorship effort — Media</i>
Předpojatost	<i>Media bias</i>

Zdroj: autor

¹¹ Druhá rozšířená konceptualizace adjektivního autoritářství, tedy volební autoritářství Andrease Schedlera (2013), je ve skutečnosti velmi blízká konceptu soutěživého autoritářství (Levitsky – Way 2010: 16). Tam, kde Schedler rozlišuje mezi soutěživým a hegemonním autoritářstvím, užívají Levitsky a Way termíny stabilní a nestabilní soutěživá autoritářství (Morse 2012: 187).

¹² Studie tedy s ohledem na dostupnost dat testuje pouze nejběžnější formy volební manipulace.

¹³ Všechna data jsou použita ve variantě „original scale“, pro snazší interpretaci převrácené. Vyšší hodnota tak vždy značí větší míru represe a manipulace.

¹⁴ Starší studie povětšinou používaly databázi *NELDA*, za kterou stojí Hyde a Marinov (2012).

¹⁵ Kupříkladu Schedler používal dichotomickou proměnnou pro vyjádření míry vyloučení (Schedler 2013: 417).

K vyjádření úrovně vyloučení se hodí dvě proměnné z databáze *V-Dem*. První, *Party Ban*, udává počet zakázaných stran. *Barriers to Parties* pak zase znázorňuje, jak vysoké jsou překážky pro vznik politické strany (Coppedge et al. 2019b: 88-89). Již zmíněný výzkum Schedlera chápal vyloučení pouze ve smyslu zákazu (Schedler 2013: 198), avšak soudobá zkušenost s nedemokratickými režimy ukazuje, že je vhodnější použít obě varianty. Kupříkladu v Rusku často vidíme, že se kandidát nebo celá politická strana nesmí účastnit voleb s odkazem na nesplnění zákonem stanovených podmínek. Příkladem takové situace může být odmítnutí registrace koalice vedené Alexejem Navalnym v Novosibirsku v předposledních regionálních volbách v Rusku. Volební komise tehdy argumentovala tím, že podpisy nutné k registraci byly zfalšované, což odporovalo stanovisku přizvaných písmoznalců (Sinelschikova 2015).

Pro zachycení úrovně násilné represe jsou taktéž využity dvě proměnné, a to *Physical Violence Index* a *Election Government Intimidation*. První si všímá politických vražd a mučení, tedy fyzicky násilných forem represe. *Intimidation* vedle toho také sleduje, zda jsou příslušníci politické opozice zastrašováni nebo obtěžováni vládní mocí (Coppedge et al. 2019b: 58). Pro určení míry volebního podvodu je zvolena proměnná *EMB Autonomy*, která udává nezávislost volebních komisí (Coppedge et al. 2019b: 53). Databáze *V-Dem* obsahuje i další proměnné, které by se k tomuto účelu teoreticky daly použít¹⁶, avšak tato je podle mého názoru nejbližší vymezení volebních podvodů tak, jak ho chápe Schedler. Ten za volební podvod považuje situaci, kdy volební orgány projevují nebyvalou náklonost k držitelům moci (Schedler 2013: 99). A nakonec, dvě proměnné jsou vybrány i k určení úrovně cenzury. Studie tak podobně jako Levitsky a Way rozlišuje mezi stavem, kdy je svoboda médií omezována (cenzura) a situací, kdy jsou média nezdravě nakloněna (předpojata) držitelům moci (Levitsky – Way 2010: 11).

První vysvětlující proměnnou je úroveň vazeb na „Západ“. Zdrojem dat je již zmíněná práce Levitského a Wayne (2010). Úroveň těchto vazeb udávají autoři na škále od 0 do 1¹⁷. Nejnižší hodnotu ve zkoumaném období¹⁸ měla v Tanzánii a nejvyšší v Gyaně (Levitsky a Way 2010: 375). Druhou vysvětlující proměnnou je míra vazeb na autoritářské mocnosti. Zde je vhodná operacionalizace složitější, protože, jak již bylo řečeno, Levitsky a Way ve své práci tuto proměnnou nemají. Nakonec bych jako vhodnou proxy proměnnou

¹⁶ Další možnosti, jak vymezit volební podvod podle databáze *V-dem*, představují proměnné *Election Voter Registry*, *Fraud Allegations by Western Monitors* nebo *Election Other Voting Irregularities*. Ve snaze o větší spolehlivost získaných závěrů byla provedena analýza i s využitím těchto proměnných, výsledky se však nelišily.

¹⁷ Opět byly testovány i alternativní operacionalizace, které se vyskytují v odborné literatuře. Jako proxy proměnná tedy byla použita velikost investic zemí „Západu“; úroveň zahraničního obchodu a velikost rozvojové pomoci (viz například studie Howard – Roessler 2006 nebo Schedler 2013). V žádném případě však nebyl zjištěn silný a statisticky významný vztah.

¹⁸ Deskriptivní statistika všech proměnných je dostupná v první příloze. Před analýzou byla všechna data standardizována.

použil podobně jako Brownlee (2017) součet velikosti exportu^{19,20} do autoritářských mocností (Rusko, Čína, Venezuela²¹ a Saudská Arábie²²).

Na základě existující teoretické diskuze je však namísto očekávat, že úroveň volební manipulace bude ovlivněna i jinými faktory než pouze velikostí mezinárodních vazeb. Z tohoto důvodu je do analýzy zahrnuta i řada kontrolních proměnných. První je dichotomická proměnná udávající, zda má vláda ústavní většinu v parlamentu²³. Držitelé moci s legislativní většinou by totiž měli upřednostňovat vyloučení a cenzuru před represí a volebním podvodem (Martí i Puig 2016: 247-248). Druhá kontrolní proměnná udává úroveň státní kapacity²⁴. Předchozí výzkumy totiž naznačují, že v nedemokratických režimech s nízkou úrovní státní kapacity držitelé upřednostňují násilí, protože se nemohou opřít o promyšlenější formy manipulace (Seeberg 2014: 1269-1271). Další kontrolní proměnnou je druh voleb (parlamentní, exekutivní anebo souběžné). Při exekutivních a souběžných volbách totiž dochází častěji k manipulaci médií (Birch 2011). Volební manipulace by dále měla být častější při volbách exekutivních a souběžných, protože jsou tyto volby pro držitele moci v soutěživých autoritářstvích důležitější (Schedler 2013: 287). Další proměnná je opět dichotomická a znázorňuje přítomnost věrohodné volební pozorovatelské mise²⁵. Soudobá zkušenost totiž ukazuje, že v těchto případech nakládají držitelé moci s volební manipulací opatrněji a snaží se více používat její méně viditelné formy. V případě této studie by tak měli méně často používat volební podvod a násilí vůči opozici a spíše využívat cenzury médií (Hyde 2007; Donno – Simpser 2012)

Poslední tři kontrolní proměnné jsou pak socioekonomického charakteru²⁶ a udávají velikost nerostného bohatství, úroveň sociální nerovnosti a růst HDP. Existující studie předpokládají, že volební manipulace a represe bude častější v zemích, kde je mnoho nerostných surovin anebo velká sociální nerovnost. Obě situace totiž zvyšují důležitost voleb, protože případnou volební porážkou

¹⁹ Data pocházejí z databáze *OECD: The Observatory of Economic Complexity*. Použitá hodnota vždy představuje dvouletý průměr v čase předcházejícímu roku voleb. Tak jako v jiných případech v této studii jsou proto data zpožděna (t-1), aby se eliminovalo riziko případné endogenity.

²⁰ Pro větší přesnost a souznění s předpoklady Levitského a Wayne byla k těmto zemím připočítána i Francie a Japonsko v případech, které tyto autoři ve své knize explicitně zmiňují.

²¹ Venezuela je do kategorie těchto zemí řazena od nástupu Huga Chaveze k moci (rok 1998).

²² Jde o čtveřici zemí, které jsou v tomto kontextu nejčastěji zmiňovány (bližší viz Whitehead 2014; Tansey 2016 nebo Brownlee 2017).

²³ Data pro tuto proměnnou pocházejí z *Database of Political Institutions 2017* (Scartascini et al. 2018).

²⁴ Jako ukazatel státní kapacity je použita proměnná *State Authority Over Territory* z databáze *V-Dem*. Protože je získání dat o úrovni státní kapacity v širším komparativním hledisku téměř nemožné, používá předložená studie po vzoru práce van Ham a Seim (2017) toto řešení.

²⁵ Data pro tuto proměnnou pochází z databáze NELDA (Hyde – Marinov 2012).

²⁶ Všechna socioekonomická data pochází z databáze *World Development Indicators*. S ohledem na již zmíněné riziko endogenity jsou vždy o rok opožděná (t-1).

ztratí diktátor a jeho podporovatelé výrazně více (Schedler 2013: 284-285). Dobrá ekonomická kondice by naopak mohla četnost represe a manipulace snižovat. Ekonomický růst totiž zvyšuje popularitu vlády (Schedler 2013: 243).

Jednotkou analýzy jsou volby v soutěživém autoritářství. Celkem tak do analýzy vstupuje 143²⁷ voleb ve 34 státech mezi lety 1990 – 2010. Počet voleb v jednotlivých zemích se liší od jedné do osmi. S ohledem na to, že jsou předmětem analýzy volby v rozličných státech, je využito mnohaúrovňové regresní analýzy (*multilevel regression model*). Vzhledem k tomu, že úroveň vazeb na „Západ“ je na úrovni států v čase konstantní, bylo použito mnohaúrovňové regresní analýzy s náhodnými efekty (*random effects*), které jsou podle Clarka a Linzera (2015) vhodnější pro tyto situace.

Analýza²⁸

Výsledky provedené analýzy jsou obsaženy ve druhé tabulce. Pro každou závisle proměnnou byl sestaven jeden model²⁹, tedy i včetně kontrolních proměnných. Podle první hypotézy (H1) by měly silné vazby na „Západ“ snižovat míru represe a volební manipulace. Výsledky provedené analýzy však tento předpoklad poměrně spolehlivě vyvracejí. Vazby na „Západ“ sice nepatrně snižují úroveň některých forem volební manipulace, avšak ani v jednom případě nejde o silný anebo statisticky významný výsledek. Rozdíl v síle vlivu u násilné represe (zastrašování a násilí) je možné poměrně dobře vysvětlit rozdílem v intenzitě a viditelnosti. Zastrašování (*intimidation*) opozice může totiž často nabývat poměrně rafinované podoby, která je pro nezasvěcené pozorovatele obtížně odhalitelná a lze ji těžko posuzovat. Typickým příkladem jsou různé snahy o kriminalizaci opozičních představitelů za smyšlené trestné činy anebo penalizace rodinných příslušníků³⁰. Přímé násilí vůči opozici (*Physical Violence*) a politické vraždy jsou naopak nejen velmi dobře viditelné, ale mezinárodní publikum je vůči těmto projevům taktéž nesrovnatelně více senzitivní (Cheeseman – Klaas 2018: 96-97).

²⁷ Analytickou jednotkou v knize Levitskeho a Wayne (2010) jsou sice případové studie jednotlivých zemí, avšak autoři věnují pozornost především jednotlivým volbám. Díky tomu je možné poměrně jasně odlišit, které volby považovali v daných případech za volby v soutěživém autoritářství a které nikoliv. Celkem bylo 150 voleb, avšak počet případů bylo nutné regulovat na 143 pro nedostupnost dat pro Taiwan a některé případy voleb v Srbsku (1992) a Botswaně (1994 a 1999). Přehled případů je ve druhé příloze.

²⁸ Vzájemná korelace mezi nezávisle proměnnými je vždy v Hendlem (2009) doporučeném intervalu (-0.8; 0.8).

²⁹ Modely bez kontrolních proměnných nejsou s ohledem na omezený prostor zahrnuty. Mezi mírou vazeb na „Západ“ a testovanými formami volební manipulace však až na jednu výjimku není statisticky významný vztah. Zmíněnou výjimkou je jedna operacionalizace represe (*Physical Violence Index*), která v modelu bez kontrolních proměnných dosahuje nejnižší úrovně statistické významnosti. Tento vztah však je velmi nízký a v modelu bez kontrolních proměnných nepůsobí příliš důvěryhodně.

³⁰ Typickým příkladem takového jednání byla kriminalizace odpůrců prezidenta Fujimoriho během jeho vlády v Peru (Conaghan 2005).

Tabulka č. 2: Výsledky provedené analýzy

Vysvětlující proměnné	Násilí	Zastrašování	Podvod	Zákaz	Překážky	Cenzura	Předpojatost
Vazby na "Západ"	-0,136	-0,042	-0,114	0,102	-0,019	0,102	0,068
	-0,131	-0,144	-0,137	-0,103	-0,119	-0,142	-0,14
Autoritářské vazby	0,129**	0,323***	0,224**	-0,041	0,254**	0,226**	0,173***
	-0,065	-0,068	-0,076	-0,091	-0,087	-0,082	-0,039
Kontrolní proměnné							
Volební pozorovatelská mise	0,068	-0,037	-0,055	-0,107	0,041	-0,177	-0,198
	-0,154	-0,172	-0,181	-0,227	-0,209	-0,194	-0,18
Legislativní většina	-0,014	-0,054	-0,009	0,09	0,021	-0,024	0,014
	-0,058	-0,061	-0,068	-0,094	-0,081	-0,074	-0,07
Kapacita států	-0,139*	-0,094	0,068	-0,025	0,233**	0,137	0,072
	-0,086	-0,081	-0,086	-0,089	-0,092	-0,093	-0,089
Hlavní volby	-0,061	-0,026	-0,057	-0,096	-0,055	-0,099	-0,078
	-0,048	-0,051	-0,057	-0,085	-0,07	-0,062	-0,059
GINI	0,321***	-0,011	0,09	-0,045	0,128	0,142	0,153
	-0,091	-0,097	-0,103	-0,101	-0,107	-0,11	-0,107
Nerostné bohatství	0,026	0,183*	0,079	0,187**	0,122	0,176	0,119
	-0,098	-0,105	-0,11	-0,095	-0,11	-0,117	-0,115
Růst HDP	-0,028	-0,025	-0,026	0,021	0,089	0,006	0,073
	-0,072	-0,078	-0,079	-0,084	-0,078	-0,083	-0,08
Konstanta	0,028	-0,051	-0,118	-0,01	-0,024	-0,083	0,078
	-0,132	-0,15	-0,135	-0,08	-0,11	-0,139	-0,199
Počet případů	143	143	143	143	143	143	143
Počet zemí	34	34	34	34	34	34	34
R-sqr level 1 (within)	0,098	0,197	0,062	0,027	0,078	0,084	0,056
R-sqr level 2 (between)	0,279	0,089	0,193	0,155	0,28	0,221	0,063

***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05, +p<0.1

Ve vztahu k vyloučení opozice může působit zajímavě, že vysoká míra vazeb na „Západ“ mírně snižuje úroveň překážek pro opozici, avšak pravděpodobnost jejího zákazu naopak jemně zvyšuje. Podobně neklesá ani úroveň cenzury. Zde je však možné zopakovat již řečené, tedy, že cenzura je sama o sobě poměrně málo viditelná strategie a diskuze o volebních podvodech v posledních letech takový výsledek očekává (Donno – Simpser 2012: 172). Levitsky a Way nicméně tuto variantu nepřipouštěli, protože ve své práci výslovně zmiňují, že míra vazeb na „Západ“ pomohla v řadě případů eliminovat snahu o

cenzuru médií³¹ v soutěživých autoritářstvích. Úroveň volebních podvodů sice s tím, jak rostou vazby na „Západ“, klesá, avšak opět ne statisticky významně. První hypotézy je tak možné odmítnout.

V případě druhé hypotézy (H2) je situace naprosto odlišná. Míra vazeb na autoritářské režimy prokazatelně zvyšuje frekvenci, se kterou držitelé moci v soutěživých autoritářstvích sahají k většině nejběžnějších forem volební manipulace. Statisticky významný vztah nebyl nalezen pouze mezi mírou vazeb na autoritářské režimy a mírou plurality stranického systému (*Party Ban*). Nejsilněji pak míra vazeb na autoritářské režimy působí na úroveň zastrasování opozice a vyloučení nepohodlných kandidátů z voleb. V tomto směru tak velmi dobře potvrzuje teoretický předpoklad o tom, že míra vazeb na autoritářské režimy snižuje nákladnost volební manipulace a kompenzuje možnou ztrátu legitimacy na mezinárodním poli. Zkušenosti ostatně ukazují, že se silným spojencem v zádech „roste chuť“ a držitelé moci se odhodlávají k daleko silnějším a radikálnějším řešením. Příkladem může být situace opozice v již zmíněném Bělorusku³² anebo Venezuele³³. Právě v poslední zmíněné zemi můžeme v posledních letech asi nejlépe pozorovat, jak jí vazby na Rusko a Čínu pomáhají přežít i přes stále se zhoršující ekonomickou situaci či tlak americké administrativy.

Představená analýza však nabízí i řadu zajímavých zjištění směrem k použitým kontrolním proměnným. Řada z nich totiž taktéž nepotvrzuje předpoklady zařité v odborné literatuře. Prvním zajímavým závěrem je, že přítomnost volební pozorovatelské mise nemá vliv na úroveň represe a manipulace. Možných vysvětlení se zde nabízí více. Tím prvním je, že efekt této skutečnosti nelze testovat statistickou analýzou v mezistátní komparativní perspektivě. Hyde (2007) a další totiž tvrdí, že srovnání mezi státy příliš zkresluje výsledek a je lepší soustředit se na srovnání volebních místností, kde byla přítomna pozorovatelská mise a kde nikoliv. Druhým problémem pak může být (již taktéž zmíněná) kritika práce současných volebních pozorovatelských misí, které se často příliš soustředí na samotné zpracování hlasování a volebního aktu a přehlíží tak širší nerovnosti herního pole mezi vládou a opozicí (Cheeseman – Klaase 2018). Dalším překvapivým zjištěním je, že si držitelé moci v soutěživých autoritářstvích nevybírají formu volební manipulace podle rozložení sil v parlamentu. Tento předpoklad tak sice platil

³¹ V tomto směru Levitsky a Way explicitně zmiňují kupříkladu situaci okolo televize Barucha Ivchera, kterou se Fujimoriho režim snažil v roce 1997 umlčet (Levitsky – Way 2005: 23).

³² V parlamentních volbách v roce 2019 nezískala běloruská opozice ani jeden poslanecký mandát (DW 2019)

³³ V hlavě držitelů moci ve Venezuele se zároveň zrodila jedna z nejkurióznějších podmínek, která znemožnila kandidaturu velké části opozice. V prezidentských volbách v roce 2017 totiž nesměli kandidovat zástupci politických stran, které se neúčastnily posledních lokálních voleb (Semana 2017).

nebo platí v některých specifických případech³⁴, ale nelze ho zobecňovat na širší množinu soutěživých autoritářství. Posledním zajímavým zjištěním pak je, že důležitost voleb neovlivňuje formu represe a manipulace. Výsledky na druhé straně potvrzují některé teoretické předpoklady o vlivu státní kapacity, což dokládá, že vysvětlení, která poskytla Seeberg (2014), je možno uplatnit i mimo areál Asie, ke kterému se její studie primárně vztahovala. V souladu s výsledky dřívější analýzy Schedlera se ukazuje, že sociální nerovnost zvyšuje úroveň násilí v soutěživých autoritářstvích. Předpoklad o vlivu nerostného bohatství se však potvrdil jen částečně (Schedler 2013: 285).

Závěr

Ovlivňují mezinárodní vazby úroveň volební manipulace v soutěživých autoritářstvích? Ačkoliv je na tento předpoklad možné vcelku běžně narazit v odborné literatuře, nebyl dosud systematicky ověřován. Existující poznání totiž pochází z pouhých několika případových studií a převážně anekdotické evidence, jejichž váhu snižuje fakt, že data o úrovni volební manipulace jsou obecně těžko získatelná. Předložená studie se snaží tuto situaci napravit a za pomoci nových dat o volební manipulaci z databáze *V-Dem* předkládá první kvantitativní analýzu tohoto fenoménu.

Intenzivní vazby na „Západ“ by podle existující teoretické literatury měly snižovat četnost volební manipulace. Výsledky provedené analýzy jsou však naprosto opačné. I když se analýza omezuje na případy soutěživých autoritářství Levitskeho a Wayne a využívá jejich data o velikosti vazeb na „Západ“, existující teoretické předpoklady se naprosto nepotvrzují. Intenzivní vazby na vlivné autoritářské režimy by naopak optikou existujících politologických teorií měly působit opačně a umožňovat vládám v nedemokratických režimech sahat k volební manipulaci častěji. Zde se již teoretické předpoklady potkávají s empirickou realitou a ukazují, že intenzivní vazby na autoritářské režimy opravdu usnadňují páchání represe a manipulace.

Závěry provedené analýzy navíc poskytují jedno z možných vysvětlení, proč se v uplynulých letech podařilo etablovat soutěživá autoritářství v zemích s vysokou mírou vazeb na USA, jako je Venezuela nebo Nicaragua. Pokud vysoká míra vazeb na „Západ“ nedokázala ochránit opozici a disidenty v soutěživých autoritářstvích v době, kdy mezinárodnímu systému dominovali aktéři usilující o šíření a podporu demokracie, je nepravděpodobné, že by tak mohla působit dnes, kdy se stále otevřeněji mluví o státech, které se naopak snaží o šíření či podporu autoritářství (Whitehead 2014). Toto zjištění není možné brát na lehkou váhu, protože čelíme třetí vlně autokratizace, kdy se

³⁴ Vedle Nikaragui po návratu Daniela Ortegy k moci (Martí i Puig 2016) se v tomto směru zmiňuje ještě Mexiko před rokem 2000 (Schedler 2002: 46).

autoritáři nejčastěji dostávají k moci prostřednictvím voleb (Lührmann – Lindberg 2019) V takových případech je zhroucení demokracie většinou pomalým a postupným jevem, během kterého se držitelé moci snaží své pravé záměry všemožně maskovat a před plošným užitím násilí dávají přednost strategiím, proti kterým nejsou, jak vyplývá z analýzy, intenzivní vazby na „Západ“ dostatečnou ochranou.

Jaroslav Bílek je výzkumným pracovníkem na Katedře politologie Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové. Ve svém výzkumu se věnuje vybraným otázkám komparativní demokratizace. V současnosti to jsou především proměny autoritářských represivních strategií v soudobých nedemokratických režimech a problematika autokratizace.

LITERATURA

- BALÍK, S. – HOLZER, J., 2006: Debata o hybridních režimech: Stručná rekapitulace pokusu o paradigmatickou změnu. *Politologická Revue* 12(2): 5-29.
- BARDALL, G., 2016: Coding Competitive Authoritarianism. In: Boggards, M., Elischer, S. (eds.): *Democratization and Competitive Authoritarianism in Africa*. Wiesbaden: Springer VS. pp. 19-46. DOI: 10.1007/978-3-658-09216-0_3
- BEAULIEU, E. – HYDE, S. D., 2009: In the Shadow of Democracy Promotion Strategic Manipulation, International Observers, and Election Boycotts. *Comparative Political Studies* 42(3): 392-415. DOI: 10.1177/0010414008325571
- BÍLEK, J., 2015: Hybridní režimy jako svébytná kategorie politických režimů: Komparace vybraných přístupů. *Středoevropské politické studie* 18(2): 212-233. DOI: 10.5817/CEPSR.2015.2.212
- BÍLEK, J., 2020: Linkage to the West and Electoral Manipulation. *Political Studies Review*. DOI: 10.1177/1478929920920104
- BIRCH, S., 2011: *Electoral Malpractice*. Oxford: Oxford University Press. DOI: 10.1093/acprof:oso/9780199606160.001.0001
- BROWNLEE, J., 2017: The Limited Reach of Authoritarian Powers. *Democratization* 24(7): 1326-1344. DOI: 10.1080/13510347.2017.1287175
- BUENO DE MESQUITA, B. – CHERIF F. M. – DOWNS G. – SMITH A., 2005: Thinking Inside the Box: A Closer Look at Democracy and Human Rights. *International Studies Quarterly* 49(3): 439-457. DOI: 10.1111/j.1468-2478.2005.00372.x
- BUNCE, V. – WOLCHICK, S., 2011. *Defeating Authoritarian Leaders in Post-Communist Countries*. New York: Cambridge University Press.
- BHASIN, T. – GANDHI, J., 2013: Timing and Targeting of State Repression in Authoritarian Elections. *Electoral Studies* 32(4): 620-631. DOI: 10.1016/j.electstud.2013.07.011
- BRUNEAU, T. C., 2014: Pandillas and Security in Central America. *Latin American Research Review* 49(2): 152-172. DOI: 10.1353/lar.2014.0022

- CAMERON, A. M., 2018: Making Sense of Competitive Authoritarianism: Lessons from the Andes. *Latin American Politics and Society* 60(2): 1-22. DOI: 10.1017/lap.2018.3
- CAROTHERS, T., 2002: The End of the Transition Paradigm. *Journal of Democracy* 13(1): 5-21. DOI: 10.1353/jod.2002.0003
- CASTAÑEDA, J. G., 1996: *The Mexican Shock: Its Meaning for the United States*. New York: New Press.
- CHEESEMAN, N. – KLAAS, B., 2018: *How to Rig an Election*. New Heaven and London: Yale University Press.
- CONAGHAN, C. M., 2005: *Fujimori's Peru: Deception in the Public Sphere*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press.
- CLARK, T. – LINZER, A., 2015: Should I Use Fixed or Random Effects? *Political Science Research and Methods* 3(2): 399-408. DOI: 10.1017/psrm.2014.32
- COPPEDGE, M. – GERRING, J. – KNUTSEN, C. H. – LINDBERG, S. – TEORELL, J. – ALTMAN, D. – BERNHARD, M. – FISH, S. M. – GLYNN, A. – HICKEN, A. – LÜHRMANN, A. – MARQUARDT, K. L. – MCMANN, K. – PAXTON, P. – PEMSTEIN, D. – SEIM, B. – SIGMAN, R. – SKAANING, S. – STATON, J. – WILSON, S. – CORNELL, A. – GASTALDI, L. – GJERLØW, H. – ILCHENKO, N. – KRUSELL, J. – MAXWELL, L. – MECHKOVA, V. – MEDZIHORSKY, J. – PERNES, J. – VON RÖMER, J. – STEPANOVA, N. – SUNDSTRÖM, A. – TZELGOV, E. – WANG, Y. – WIG, T. – ZIBLATT, D., 2019: V-Dem [Country-Year/Country-Date] Dataset v9. *Varieties of Democracy (V-Dem) Project*. DOI: 10.2139/ssrn.3441052
- COPPEDGE, M. – GERRING, J. – KNUTSEN, C. H. – LINDBERG, S. – TEORELL, J. – ALTMAN, D. – BERNHARD, M. – FISH, S. M. – GLYNN, A. – HICKEN, A. – LÜHRMANN, A. – MARQUARDT, K. L. – MCMANN, K. – PAXTON, P. – PEMSTEIN, D. – SEIM, B. – SIGMAN, R. – SKAANING, S. – STATON, J. – WILSON, S. – CORNELL, A. – GASTALDI, L. – GJERLØW, H. – ILCHENKO, N. – KRUSELL, J. – MAXWELL, L. – MECHKOVA, V. – MEDZIHORSKY, J. – PERNES, J. – VON RÖMER, J. – STEPANOVA, N. – SUNDSTRÖM, A. – TZELGOV, E. – WANG, Y. – WIG, T. – ZIBLATT, D., 2019b: *V-Dem Codebook v9*. *Varieties of Democracy (V-Dem) Project*. DOI: 10.2139/ssrn.3441060
- DAVENPORT, C., 2007: State Repression and Political Order. *Annual Review of Political Science* 10(1): pp. 1-23. DOI: 10.1146/annurev.polisci.10.101405.143216
- DW, 2019: Belarus Election: No Seats for Opposition as Lukashenko Maintains Power. *Deutsche Welle* (<https://www.dw.com/en/belarus-election-no-seats-for-opposition-as-lukashenko-maintains-power/a-51290419>).
- DIAMOND, L., 2002: Thinking about Hybrid Regimes. *Journal of Democracy* 13(2): 21-35. DOI: 10.1353/jod.2002.0025
- DONNO, D. – ROUSSIAS, N., 2012: Does Cheating Pay? The Effect of Electoral Misconduct on Party Systems. *Comparative Political Studies* 45(5): 575-605. DOI: 10.1177/0010414011427130
- DONNO, D. – SIMPSON, A., 2012: Can International Election Monitoring Harm Governance? *The Journal of Politics* 74(2): 501-513. DOI: 10.1017/S002238161100168X

- DONNO, D., 2013: *Defending Democratic Norms: International Actors and the Politics of Electoral Misconduct*. Oxford: Oxford University Press. DOI: 10.1093/acprof:oso/9780199991280.001.0001
- ICHINO, N. – SCHÜNDELN, M., 2012: Deterring or Displacing Electoral Irregularities? Spillover Effects of Observers in a Randomized Field Experiment in Ghana. *The Journal of Politics* 74(1): 294-307. DOI: 10.1017/S0022381611001368
- FRANTZ, E. – KENDALL-TAYLOR, A., 2014: A Dictator's Toolkit: Understanding how Co-Optation affects Repression in Autocracies. *Journal of Peace Research* 51(3): 332-346. DOI: 10.1177/0022343313519808
- GUPTA, D. K. – SINGH, H. – SPRAGUE, T., 1993: Government Coercion of Dissidents: Deterrence or Provocation? *Journal of Conflict Resolution* 37(2): 301-339. DOI: 10.1177/0022002793037002004
- HANDLIN, S. 2017: Observing Incumbent Abuses: Improving Measures of Electoral and Competitive Authoritarianism with New Data. *Democratization* 24(1): 41-60. DOI: 10.1080/13510347.2016.1149814
- HARVEY, C. J. – MUKHERJEE, P., 2018: Methods of Election Manipulation and the Likelihood of Post-Election Protest. *Government and Opposition* 55(4): 534-556. DOI: 10.1017/gov.2018.38
- HAUSER, M., 2017: Does Electoral Manipulation Vary? Examining the Conditions for Instrumental and Informational Manipulation in Post-Soviet Elections. *The Soviet and Post-Soviet Review* 45(2): 5-50. DOI: 10.1163/18763324-20171250
- HOWARD, M. M. – ROESSLER, P. G. 2006: Liberalizing Electoral Outcomes in Competitive Authoritarian Regimes. *American Journal of Political Science* 50(2): 365-381. DOI: 10.1111/j.1540-5907.2006.00189.x
- HENDL, J., 2009: *Přehled statistických metod zpracování dat (3. Vydání): Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál.
- HUNTINGTON, S. P., 1991: *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century*. Oklahoma: University of Oklahoma Press.
- HYDE, S. D., 2007: The Observer Effect in International Politics: Evidence from a Natural Experiment. *World Politics* 60: 37-63. DOI: 10.1353/wp.0.0001
- HYDE, S. D. – MARINOV, N., 2012: Which Elections Can Be Lost? *Political Analysis* 20(2): 191-201. DOI: 10.1093/pan/mpr040
- KRUMHOLTZ, M., 2016: As Nicaragua Elections Approach, Banned Opposition Decries Ortega's Budding Dictatorship. *The Tico Times* (<http://www.ticotimes.net/2016/09/05/nicaragua-elections-ortega>)
- LEVISTKY, S. – WAY, L., 2005: International Linkage and Democratization. *Journal of Democracy* 16(3): 20-34. DOI: 10.1353/jod.2005.0048
- LEVISTKY, S. – WAY, L., 2010: *Competitive Authoritarianism: Hybrid Regimes after the Cold War*. Cambridge: Cambridge University Press. DOI: 10.1017/CBO9780511781353
- LEHOUCQ, F. E., 2003: Electoral Fraud: Causes, Types, and Consequences. *Annual Review of Political Science* 6: 233-256. DOI: 10.1146/annurev.polisci.6.121901.085655

- LINZ, J. J., 1970: An Authoritarian Regime: Spain. In: Allard, E. – Rokkan, S. (eds.): *Mass Politics: Studies in Political Sociology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- LÜHRMANN, A. – LINDBERG, S., 2019. A Third Wave of Autocratization is here: What is New about it? *Democratization* 26(7): 1095-1113.
DOI: 10.1080/13510347.2019.1582029
- MAINWARING, S. – BRINKS, D. – PERÉZ-LIÑÁN, A., 2001: Classifying Political Regimes in Latin America, 1945 – 1999. *Studies in Comparative International Development* 36(1): 37-65.
- MALOVA, D. – RYBAR, M., 2003: The European Union's Policies Towards Slovakia: Carrots and Sticks of Political Conditionality. In: Rupnik, J. – Zielonka, J. (eds.): *The Road to the European Union: The Czech and Slovak Republics*. Manchester and New York: Manchester University Press, pp. 98-112.
- MAGALONI, B., 2006: *Voting for Autocracy*. New York: Cambridge University Press. DOI: 10.1017/CBO9780511510274
- MARTÍ I PUIG, S., 2016: Nicaragua: Desdemocratización y caudillismo. *Revista de Ciencia Política* 36(1): 239-258. DOI: 10.4067/S0718-090X2016000100011
- MORGENBESSER, L., 2014: Elections in Hybrid Regimes: Conceptual Stretching Revived. *Political Studies* 62(1): 21-36. DOI: 10.1111/1467-9248.12020
- MORSE, Y. L., 2012: The Era of Electoral Authoritarianism. *World Politics* 61(1): 161-198. DOI: 10.1017/S0043887111000281
- MUNCK, G., 2009: *Measuring Democracy: A Bridge Between Scholarship and Politics*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.
- OLAR, R., 2019: Do they Know Something we don't? Diffusion of Repression in Authoritarian Regimes. *Journal of Peace Research* 56(5): 1-15.
DOI: 10.1177/0022343318822718
- OPPENHEIMER, A., 1992: *Castro's Final Hour: The Secret Story Behind the Coming Downfall of Communist Cuba*. New York: Simon and Schuster.
- SANCHEZ-SIBONY, O., 2017: Classifying Ecuador's Regime under Correa: A Procedural Approach. *Journal of Politics in Latin America* 9(3): 121-140.
DOI: 10.1177/1866802X1700900305
- SCARTASCINI, C. – CRUZ, C. – KEEFER, P. 2018: *The Database of Political Institutions 2017 (DPI2017)*. DOI: 10.18235/0001027
- SEEBERG, M. B., 2014: State Capacity and the Paradox of Authoritarian Elections. *Democratization* 21(7): 1265-1285. DOI: 10.1080/13510347.2014.960210
- SEMANA, 2017: Maduro castiga a la oposición y le prohíbe participar en las elecciones presidenciales. (<https://www.semana.com/mundo/articulo/maduro-castiga-a-la-oposicion-y-le-prohibe-participar-en-las-elecciones-presidenciales/550213>)
- SCHEDLER, A., 2002: The Menu of Manipulation. *Journal of Democracy* 13(2): 37-50. DOI: 10.1353/jod.2002.0031
- SCHEDLER, A., 2013: *The Politics of Uncertainty. Substaining and Subverting Electoral Authoritarianism*. Oxford: University Press.
DOI: 10.1093/acprof:oso/9780199680320.001.0001

- SIMPSEY, A., 2013: *Why Governments and Parties Manipulate Elections: Theory, Practice, and Implications*. New York: Cambridge University Press. DOI: 10.1017/CBO9781139343824
- SINELSCHIKOVA, Y., 2015: Press Digest: Navalny-Led Coalition Barred from Running in Novosibirsk Poll. *Russia Beyond* (https://www.rbth.com/international/2015/07/28/press_digest_navalny-led_coalition_barred_from_running_in_novos_48087.html)
- SLATER, D., 2011: Book Review of Levitsky and Way (2010). *Perspectives on Politics* 9(2): 385-388. DOI: 10.1017/S1537592711000429
- SCHMOTZ, A. – TANSEY, O., 2017: Regional Autocratic Linkage and Regime Survival. *European Journal of Political Research* 57(3): 662-686. DOI: 10.1111/1475-6765.12243
- TANNEBERG, D. – STEFES, Ch. – MERKEL, W., 2013: Hard Times and Regime Failure: Autocratic Responses to Economic Downturns. *Contemporary Politics* 19(1): 115-129. DOI: 10.1080/13569775.2013.773206
- TANSEY, O., 2016: *The International Politics Of Authoritarian Rule*. New York: Oxford University Press. DOI: 10.1093/acprof:oso/9780199683628.001.0001
- TANSEY, O. – KOEHLER, K. – SCHMOTZ, A., 2016: Ties to the Rest: Autocratic Linkages and Regime Survival. *Comparative Political Studies* 50(9): 1221-1254. DOI: 10.1177/0010414016666859
- VAN HAM, C. – SEIM, B., 2017: Strong States, Weak Elections? How State Capacity in Authoritarian Regimes Conditions the Democratizing Power of Elections. *International Political Science Review* 39(1): 1-18. DOI: 10.1177/0192512117697544
- WINTROBE, R., 2018: An Economic Theory of a Hybrid (competitive authoritarian or illiberal) Regime. *Public Choice* 177(3-4): 217-233. DOI: 10.1007/s11127-018-0574-9
- WHITEHEAD, L., 2014: Antidemocracy Promotion. Four Strategies in Search for a Framework. *Taiwan Journal of Democracy* 10(2): 1-24.
- YAKOUCZYK, K., 2018: Beyond Autocracy Promotion: A Review. *Political Studies Review* 17(2): 147-160. DOI: 10.1177/1478929918774976

Příloha č. 1: Souhrnné statistiky

Proměnná	Případy	Průměr	Směrod.	Minimum	Maximum
VazbyZ[1]	143	0,432	0,295	0	0,97
VazbyA[2]	143	8,04	12,69	0	64,4
Monitor	143	0,79	0,403	0	1
Násilí	143	0,385	0,218	0,05	0,96
Zastrašování	143	1,47	0,73	0,08	2,91
Podvod	143	2,34	0,917	0,5	3,96
Předpojatost	143	1,5	0,83	0,17	3,92
Cenzura	143	2,01	0,87	0,33	3,93
Zákaz	143	0,396	0,497	0,07	3,86
Překážky	143	0,623	0,499	0,04	2,82
Leg. většina	143	0,417	0,493	0	1
Kapacita státu	143	91,1	8,11	70	100
Hlavní volby	143	0,74	0,433	0	1
GINI	143	42,35	11,39	20,4	73,3
Nerostné bohatství	143	6,5	8,33	0	40,1
Růst HDP	143	2,78	6,33	-21,1	15,37

[1] Vazby na „Západ“.

[2] Vazby na autoritářské režimy.

Příloha č. 2: Množina případů

Stát	Volby	Stát	Volby	Stát	Volby
Guyana	1992	Gabon	1998	Gruzie	2003
Chorvatsko	1992	Gabon	2001	Gruzie	2004
Chorvatsko	1995	Gabon	2005	Gruzie	2008
Chorvatsko	1997	Gabon	2006	Zimbabwe	1990
Chorvatsko	2000	Moldavsko	1994	Zimbabwe	1995
Slovensko	1998	Moldavsko	1996	Zimbabwe	1996
Mexiko	1991	Moldavsko	1998	Zimbabwe	2000
Mexiko	1994	Moldavsko	2001	Zimbabwe	2002
Mexiko	1997	Moldavsko	2005	Zimbabwe	2005
Mexiko	2000	Rusko	1995	Zimbabwe	2008
Makedonie	1994	Rusko	1996	Keňa	1992
Makedonie	1998	Rusko	1999	Keňa	1997
Srbsko	1997	Rusko	2000	Keňa	2002
Srbsko	2000	Rusko	2003	Keňa	2007
Nikaragua	1990	Rusko	2004	Malawi	1992
Albánie	1991	Rusko	2007	Malawi	1994
Albánie	1992	Rusko	2008	Malawi	1999
Albánie	1996	Senegal	1993	Malawi	2004
Albánie	1997	Senegal	1998	Malawi	2009

Stát	Volby	Stát	Volby	Stát	Volby
Albánie	2001	Senegal	2001	Mosambik	1994
Albánie	2005	Senegal	2007	Mosambik	1999
Dominikánska Republika	1994	Ukrajina	1991	Mosambik	2004
Dominikánska Republika	1996	Ukrajina	1994	Benin	1991
Rumunsko	1990	Ukrajina	1998	Benin	1995
Rumunsko	1992	Ukrajina	1999	Benin	1996
Rumunsko	1996	Ukrajina	2002	Benin	1999
Rumunsko	2004	Ukrajina	2004	Benin	2003
Haiti	1990	Botswana	2004	Madagaskar	1992
Haiti	1995	Bélorusko	1994	Madagaskar	1998
Haiti	2000	Bélorusko	1995	Madagaskar	2001
Haiti	2006	Bélorusko	2000	Madagaskar	2002
Malajisie	1990	Bélorusko	2001	Madagaskar	2006
Malajisie	1995	Bélorusko	2004	Madagaskar	2007
Malajisie	1999	Bélorusko	2006	Mali	1992
Malajisie	2004	Bélorusko	2008	Mali	1997
Malajisie	2008	Ghana	1992	Mali	2002
Peru	1995	Ghana	1996	Zambie	1991
Peru	2000	Ghana	2000	Zambie	1996
Arménie	1995	Kamerun	1992	Zambie	2001
Arménie	1996	Kamerun	1997	Zambie	2006
Arménie	1998	Kamerun	2002	Kambodža	1993
Arménie	1999	Kamerun	2004	Kambodža	1998
Arménie	2003	Kamerun	2007	Kambodža	2003
Arménie	2007	Gruzie	1991	Kambodža	2008
Arménie	2008	Gruzie	1992	Tanzanie	1995
Gabon	1990	Gruzie	1995	Tanzanie	2000
Gabon	1993	Gruzie	1999	Tanzanie	2005
Gabon	1996	Gruzie	2000		